

Augustin Balthasar von

**Viro Prænobilissimo Doctissimoqve Dn. Johanni Friderico Wunderlichio,
Hamburgensi, In Utroque Jure Doctorando ... Animitus Gratulatur : Eaque
Occasione Vitas Professorum Gryphiswaldensium Jure Consultorum Recensere
Pergit**

Gryphiswaldiae: [Verlag nicht ermittelbar], MDCCLXII

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn877357692>

Druck Freier Zugang

N. N. — 2 (13~~7~~.)

1. Hengnigkeits der jüdischen Familien, der unter dem Namen Colletorum historia et juris patrii vellem Reifendae Gasse, J. G. G. G.
2. ^{ausl.} Hengnigkeits der jüdischen Familien, der unter dem Namen Colletorum historia et juris patrii. Gasse, J. G. G. G.
3. Hengnigkeits der jüdischen Familien, der unter dem Namen Colletorum historia et juris patrii. Gasse, J. G. G. G.
4. Hengnigkeits der jüdischen Familien, der unter dem Namen Colletorum historia et juris patrii. Gasse, J. G. G. G.
5. Hengnigkeits der jüdischen Familien, der unter dem Namen Colletorum historia et juris patrii. Gasse, J. G. G. G.
6. Balthasar, de legato.
7. Balthasar, de eo, quod justum est circa mystas.
8. Balthasar, program ad Haffelberg disputat: de contractibus et act. honesti et Ali. juris.
9. Balthasar progr. ad Haffelberg disputat: de praerogativa juris germanici praeter iure romano, in materia pactorum dotialium.
10. Balthasar progr. ad Haffelberg disputat: de pecunia asseruatiōis in contractu locationis cond. soluta, epusque in Concursu Crediti iure.
11. Balthasar progr. ad Haffelberg disputat: de usufructu paterno in Iudis famili-
orum Familias.
12. Balthasar progr. ad Haffelberg disputat: de indole genuina simultaneae
I. Germ. investituae cum longobardica collatae.
13. Balthasar progr. ad Haffelberg disputat: de iure principis circa baptismum.
14. Balthasar progr. ad Haffelberg disputat: de iure peregrinorum singu-
lari in processum.
15. Balthasar progr. ad Haffelberg disputat: de vi matrimonii consummati.
16. Balthasar progr. ad Haffelberg disputat: de libris s. matriculis ecclesi-
asticis etc.

17. Balthasar, progr. ad diss. Heybergii, de iure usus in censur. su creditorum J. Libenig. in eadem classe integre adjudicandis.
18. Balthasar progr. ad diss. de Paltieri, de favore depositi.
19. Balthasar progr. ad diss. Meyeri, de remissione in mercedis in locatione praediorum rusticorum abingens damnum ex huc pecuniarum Conductori contingens.
20. Balthasar progr. ad diss. ~~Balthasari~~ Schuffelii, de successione ab intest. ex iur. Libenig.
21. Balthasar, progr. ad diss. Balthasari, de origine fluviorum in genere, praecipue oblatorum in pomerania harumque in Dale.
22. Balthasar, de poena adulterii.
23. Weyßhul et Balthasar de Serenissimorum ducum pomeraniae meritis in rem literariam.
24. Balthasar de intellectu facultatibus ad voluntatem dei spiritus sancti ductu componendis.
25. Balthasar, de voluntate aut Angelorum Sanctitatem.
26. Balthasar, de iustificatione non physica sed poenali ad christum functionis Christi pie celebrandum.
27. Balthasar de elutriatione spirituali.
28. Balthasar de diis gentium tutelariibus ex antiquitate quaedam.
29. Balthasar en, et quatenus illud restauratae humanae salutis medium ratione investigari possit.
30. Balthasar, de lucis religiosis.
31. Balthasar, de linguae usu et abusu morali.
32. Balthasar, progr. ad Christum archangelis in creati michaelis.

22
VIR
PRÆNOBILISSIMO DOCTISSIMOQUE
DN. JOHANNI FRIDERICO
WUNDERLICHIO,

HAMBURGENSE,
IN UTROQUE JURE DOCTORANDO.

NOVOS HONORES DOCTORALES

EX DECRETO

FACULTATIS NOSTRÆ JURIDICÆ

IPSI CONFERENDOS,

ANIMATUS GRATULATUR

EAQUE OCCASIONE

VITAS PROFESSORUM GRYPHISWALDENSIVM

JURE CONSULTORUM

RECENSERE PERGIT

AUGUSTINUS DE BALTHASAR

J. U. D. ET PROF. ORDIN. FACULT. JURID. SENIOR, REGII CONSI-

STORII PER POMERANIAM RUGIAMQUE NEC NON R. SOCIET.

TEUTONICÆ GRYPHICÆ DIRECTOR.

GRYPHISWALDIAE MDCCLXII

VIR
PRÆNOBLISSIME ATQUE DOCTISSIME,
DNE DOCTORANDE.

Rerum tuarum conditione ita exigente nuper Hamburgo, e Civitate patria huc advenisti nostramque salutasti Academiam Grypticam, & ut summi in jure honores tibi conferantur, a Facultate nostra juridica pro more petiisti; Nec etiam Facultas nostra, tentatis eruditionis tuæ viribus, spem maximam habita, easdem in perpetua surrecturas esse incrementa, desiderio tuo honesto deesse potuit.

Gratulator TIBI, *Vir prænobilissime*, novos istos propediem conferendos honores, & ut quaecunque affectus mei, in TE intensissimi, tibi collocem monumentum, quod sancta fidelique memoria custodias, quodque ad novos in animo tuo excitandos gloriæ igniculos apprime inserviat, (cum nulla re magis animi hominum ad imitationem virtutis ac eruditionis excitentur, quam aliorum exemplis;) ideo huic fini summopere conducere ratus, si TIBI, ut in aliis Candidatis hactenus observare solitus fui, ante oculos ponam exempla Virorum, summa prudentia, eruditione ac virtute quam maxime inclarescentium, quorum industriam, probitatem virtutemque si sectatus fueris, nullus dubito, quin per eorundem tramitem ad ultiores honoris gradus sis adscensurus.

Haud itaque ingratum TIBI fore, persuasus, si, arrepta hac occasione, TE cum, *Vir prænobilissime*, fata celebriora unius alteriusque ex cohorte PROFESSORUM GRYPHICORUM, & quidem ejus ordinis, cui tu jam nomen dedisti, quorum nominis gloria

gloria non tam hanc nostram Musarum sedem, sed universum fere terrarum orbem implevit, communicem. (a)

Primus horum, de quo tamen Annales academici altum foveat silentium, eundem tamen ordinem nostrum Ictorum auxisse ex aliis rerum documentis satis liquet, ut adeo sicco pede haud pretereundus, est

PETRUS SCHWABE. f. SVAVENIUS.

minime verò SVANENIUS, ut apud *Continuatorem Vandal. & Sax. in Ind. p. 21.* erronee legitur, est origine Pomeranus, e Civitate Stolpenfi in Pomerania ulteriori ortus. v. CRAMERI *Pom. Kirchen Chron. L. III. p. 43 & 56.* (b) Sanguinem trahit ex inclita WERNIZERORUM familia, ut apparet ex CRAMERI *Chron. c. I. L. III. C. 8. p. 29.* qui refert: *Sonsten waren auch im Stifte Cammin gelehrte Männer, als PETRUS WERNITZER (welchen man gemeinlich SCHWAB heisset.)* it. ANDR. WESTPHALII *Disp. de Meritis Ducum Pom. in rem literariam. p. 29. in fin.* ubi nostrum PETRUM WERNITZER insignivit.

In Academia hac Gryphica eundem a 1504. literis fuisse imbutum & informatione celeberrimi HERMANNI BUSCHII, solidioris eruditionis in Germania restauratoris, e vicino Rostochio huc advenæ,

una

(a) Ex instituto olim *Vitas Ictorum Griphiswaldensium in Programmatibus invitatoriis ad Disp. Dn. Candidatorum inaugurales* recensere mihi in more fuit; Et inter hos jam pridem hæc tela mihi erat pertegendenda, cum vita horum virorum in tempora Reformationis incidat, ad quibus, ut sub vita JOH. OLDENDORPII & JOH. OTTONIS observavi, Academia nostra plane prostrata jacuit. At, enim vero, cum documenta istius ætatis non nisi manca admodum ac mutila ad nos fuerint transmissa, parum quoque certi de iis adducere potui. Jam vero, ne memoria tantorum virorum oblivione penitus involvatur: ea, quæ mihi postea de iis notatu digna obvenere, cum orbe erudito sum communicaturus.

(b) Patre Consule ibidem existente; non itaque nativitate fuit *Sedinensis*, ut PONTANUS in *Descriptione geographica Daniae* falso indicat. v. SHULTETI *Bericht von denen aus der Schulen zur Kirchen betruenen Predigern* p. 53. Multo minus origine *Danici* fuit, ut eum insignivit DE SECKENDORFF in *Hist. Lutheranismi L. I. S. 5. §. 139.* p. 240. b.

una cum fratribus suis IOHANNE & BARTHOLOMAEO, post Episcopo Cammin. nec non IOHANNE BUGENHAGIO, in literis humanioribus usum fuisse, testis est HAMELMANNUS, qui speciali oratione vitam BUSCHII profecutus est, p. 24. in *Collect. operum ejus* p. 293. (c). In patriam civitatem Stolpensem redux primum veritatis evangelicæ puriora principia a IOHANNE BUGENHAGIO, Scholæ Treptovienfis tunc temporis Rectore, hausit, quæ & ulterius disseminare haud destitit; Verum, ob persecutiones Episcopi ERASMI MANTEUFELII, pontificicæ idololatriæ adhuc strenuo addicti, locum mutabat & in Academiam *Lipsiensem*, tum maxime Musarum celebre emporium, se convertebat. Hic totum se tradebat informationi PETRI MOSELLANI, alias SCHADE dicti, Professoris græcæ ac latinæ linguæ, ex cujus ore pendebat, cui etiam toto pectore erat addictus. Hinc, cum MOSELLANUS ad solennia promotionis IOACH. LANGI ab EOANO, celeberr. Professore Erfordienfi, invitaretur, hunc Præceptorem suum eo comitabatur; qua occasione isti felicitas contigit, ut EOANO factus fuerit conjunctissimus; ita, ut IOACH. CAMERARIUS in *narratione* de EOANO, ad ADAMUM CRATONEM *directa*, p. 29. hoc favissimum inter hospitem

(c) Cum hoc scriptum HAMELMANNI non ubivis obvium sit, haud abs re erit, ipsa verba Autoris hic subicere, quæ sequentem in modum concepta:

Ex Rostochio, comitantibus aliquot Scholasticis, venit (HERMAN. BUSCHIUS) in novam Academiam Gryphiswaldianam, ubi literæ, autore PETRO RAVENNATE, Italo, incipiebant prius florere, ideo ibi ex PRISCIANO, Grammatico, aliquid publice prælegit, & *Librum I. LUCIANI & Commentaria CÆSARIS*; & habuit ibidem mediocrem Auditorum frequentiam, inter quos etiam erant JOHANNES BUGENHAGIUS, PETRUS, & JOHANNES BARTHOLOMEUS SVAVENII, fratres; & cum ille advenerit, communi autoritate inde ALEXANDER *Grammaticus, Gemma gemmarum & Vocabularius ex quo*, (De hoc antiquo vocabulario Lipsi. 1486. impresso, egi in meinen Anmerkungen über die Kirchen-Ordnung ad f. 63. b. n. 7. p. 732.) in HOLLOT sunt exclusi, ideo quoque *versilogum Mancinelli* coepit ibi prælegere. Et cum ibi sere per annum hæssset, (BUSCHIUS) circa initium anni 1505. discessit ex ea Academia & venit Francofurtum ad Oderam Marchiæ. Ueberiore vite hujus BUSCHII delineationem mihi servavi in *Descriptione Vitarum Professorum Philosophorum Gryphiswaldens.* Confer. interim JÖCHERI *Lex. Erudit. b. v.*

tem & advenas amicos contractum amicitiae vinculum vix satis verbis exprimere possit.

Ao. 1519. interfuit spectator & auditor notabilis illius disputationis, inter ECCIUM & CAROLSTADIUM d. 27. Iunii, nec non inter illum & LUTHERUM d. 4. Jul. ibidem institutæ. Hujus certaminis literarii auscultatorem atque censores inter alios quoque egerat Dn. Mag. IOHANNES CELLARIUS, tum Profess. Ling. hebraicæ Lipsiens. celeberrimus, postea Ecclesiæ Dresdensis Præsul, s. primus Superintendens, qui ea de re specialem & accuratam edebat relationem ad WOLFG. FABRICIUM CAPITONEM, eo tempore Profess. Theol. Basiliensem celeberrimum, directam, cujus plenus Tit. erat:

IOH. CELLARII, *Gnostopolitani, Lipsiæ hebraicæ linguae Professoris, ad WOLFG. FABRICIUM CAPITONEM, Theol. Doct. & Concionatorem Basiliensem Epistola, de vera & constanti serie theologicæ disputationis; pridie Cal. Aug. (d. 31. Jul. 1519.) scripta. Lips. 4.*

Extractum ejusdem exhibet Dn. SECKENDORFF in *Historia Lutheranismi L. I. p. 76. b. & 92. a.* nec non SCHLEGEL in *der Lebensbeschreibung der Superintendenten zu Dresden, sub vita CELLARII p. 23. sqq.*

Hac sua relatione IOH. CELLARIUS plus justo favere ECCIO, nec non in PETRUM MOSELLANUM injurius videbatur, quod scripserit: *Jussu illustriss. Principis, GEORGII, ducibus Disputationis, modestiam, qua præditi esse deberent, prælestam fuisse.* Cum tamen PETRUS MOSELLANUS, publice in conspectu omnium orationem suam, qua voluntatis Principis interpretem egerat, memoriter recitaverit. Hinc SAVENIUS noster, pio affectu erga Præceptorem suum commotus, hanc ipsi, licet tecte illatam, injuriam, publice vindicare voluit; hinc e. a. 1519. d. 20. Aug. CELLARIO epistolam, typis publicis impressam, trans mittebat, qua eidem injuriam, Præceptori suo illatam, exprobrabat eundemque, arroganter paululum, in certamen provocabat. CELLARIUS eidem eleganti epistola latina, aculeatis licet verbis concepta, responderebat, quarum & sequentium scriptorum recensionem infra instituiam.

Lipsia Wittebergam, ut ex ipso ore Megalandri LUTHERI pectus suam veræ religionis doctrina eo melius imbueret, adiit, ubi 1521.

adveniens, b. LUTHERUM, primum Evangelii purioris restauratorem, nec non PHILIPPUM MELANCHTONEM aliosque viros pios, doctos, quorum fama omnem terram impleverat, fautores ac promotores studiorum suorum invenit. Ita enim CRAMERUS c. 1. p. 56. scribit: daß er, SVAVENIUS, hernach Lutheri grosser Freund geworden, und beyrn Könige in Dännemark in grossen Ansehen gekommen; Et quam conjunctissime b. LUTHERUS cum eo vixerit, quantamque in ejus eruditionem ac dexteritatem posuerit fiduciam, vel ex eo colligere licet, quod cum ipsi a. 1521. iter suscipiendum esset Wormatiam, nostrum una cum IUSTO IONA & AMBSDORFFIO, celeberrimis Theologis, nec non ICto Wittebergenfi SCHURFFIO itineris socium elegerit; ita & SVAVENIUS noster LUTHERO, cum in reditu inter Altensteinium & Waltershausen, ad radices silvæ Thuringicæ, simulata violentia raperetur & in castrum Wartenburg transferretur, ad latus erat; qui tamen cum reliquis itineris sociis libertati mox fuit restitutus, (d) ut integer salvusque in patriam suam redierit, ubi a. 1522. studium proponendi propagandique veritatem evangelicam pio zelo primum in Monaste-

(d) Audiamus scriptorem domesticum THOMAM KANTZOVIVM, Secretarium Wolgastens. in suo *Chronico Pomer. Mscr.* hanc rem sequentem in modum enarrantem:

Es ward aber D. LUTHER, wie seine Lehre zu Wormis verdammet war worden, und er deshalb von dar zog, auf dem Wege gefangen und weggeführt, und war ein ganz Jahr weg, daß niemand wußte, wo er war: Aud was er schrieb, setzte er stets den Datum: in Eremo, d. i. in der Wüsten. Wie er aber gefangen ward, saß bey ihm auf den Wagen PETRUS SCHWABE (SVAVENIUS) von Stolp aus Pommern, ein gelehrter junger Mann, samt noch einem andern, dieselben wurden frey hinweg gelassen, darum kam derselbe PETRUS SCHWABE in Pommern. So war in dem Kloster zu Belbucht ein gelehrter Abt, JOH. BOLDEWIEN geblieben, derselbe hielte seine Mönche, wieder gemeine Gewohnheit, zum Studio der h. Schrift und guten Künsten, und hatte zuvor dazu gebraucht den Herrn JOH. BUGENHAGEN, der jetzt gen Wittenberg gezogen war, darumb, weil er hörte, daß PETRUS SCHWABE ins Land gekommen war, nahm er ihn an, daß er ihm und seinen Mönchen lesen mußte, und begunte also das Evangelium unter die Mönche zu kommen. V. B. LANGEMACK, Superint. Sund. Orar. Sec. de Providentia divina circa Sundensem Reformationem. Sund. 1723. p. 31.

Monasterio Belbucensi, cujus Abbatem & Monachos in vera confirmabat religione, deinde in Civitate Stolpeni redintegravit. (e)

Accidebat autem sequ. a. 1523. quod D. 10. AMANDUS, Borussia, huc adveniens, audaci nimis instituto Monachos in certamen literarium provocaverit, ea quidem conditione, ut victus igni traderetur, his vero emanentibus, populi turbam excitaverit; (f) quo ipso, Monachis insuper querelas suas ad Ducem Pomer. GEORGIUM & Episcopum MANTEUFELIUM, qui animum contra saniora religionis principia adhuc obduraverat, deferentibus, Princeps vehementer indignatus ad extirpandam LUTHERI heresin & seditiosorum motuum autores puniendos ipse Stolpam intrabat; quo factum, ut præcentores isti evangelicæ doctrinæ undique spargerentur; PETRUM nostrum SVAVENIUM loco confinabat, vel etiam carceri mancipabat. V. EICHSTÄDTI Chron. Pom. MS. ad an. 1523. ibi: Wie Herzog Bogisl. X. aus Sachsen

(e) Innuit hoc DAV. CHYTRÆUS in Chron. Sax. L. X. ad a. 1523. verbis:

Prima purioris doctrinæ semina sparsit Stolpæ PETRUS SVAVENIUS, vir nobilis in ea Civitate natus, & Luthero familiaris & charus, qui in privata ad forum domo Civibus aliquot literatis & Scholæ Præceptoribus PAULI ad Rom. epistolam interpretatus est. Ab hoc excitati Scholæ moderatores studia sacrarum literarum non modo apud Scholasticos urgebant; verum etiam concionibus, in Scholæ habendis, plurimos ad purioris doctrinæ studia invitabant.

Ex quo sua deprompsit CRAMER in all. Chron. eccles. L. III. C. XI. p. 43. & Cap. VII. p. 56.

(f) Hunc AMANDUM JOH. MICRÆLIUS in Hist. eccles. p. 735. nov. edit. aliique, ejus vestigia legentes, falso pro Pomerano jactitant. Placeat interim hic adducere verba ipsius CHYTRÆI c. l. hoc facinus Amandi-
num ita describentis:

Sequitur Anno 1523. Doct. JOH. AMANDUS, vir audax & vehemens, ex Borussia Stolpam venit, qui initium concionum in domo Senatoris, viri nobilis, CONRADI MANDEUFELII, fecit; cujus opera apud Senatam obtinuit, ut ad publicam disputationem sacerdotes & Monachi evocarentur, ac nisi multiplicium errorum & imposturarum eos convinceret, extructo rogo vivum se in medio foro comburi petebat; Si vero illi succumberent, nihil ab eis, nisi emendationem postulabat. Cum autem nemo illorum constituta die ad publicam collationem prodiret; vulgus promiscuum subito impetu, in Templum parochiale & cetera irruens, aras & imagines & statuas omnes everterunt.

Sachsen heim kam, und berichtet ward, daß die Belbudschen Münche lutherisch geworden, hat er ihren Præceptorem, PETRUM SVAVENICUM, der hernach beynt Könige zu Dännem. gros worden, bestricket und die Münche auf Anhalten der Geistlichkeit verjaget. v. CRAMER. c. 1. p. 56.

Sed, hic bona opera ac studio Consiliarium Ducis BOGISLAI X. VALENTIN de STÖGENTIN, qui excellentissimus, prudentissimus, doctissimusque in annalibus nostris laudatur Ictus, nec non Dn. EWALDI MASSOVII & IACOBI WOBESER (g) non tantum arresto mox fuit liberatus, sed & gratia Principis eidem reconciliata, a. 1524. Gryphiswaldiam se contulit ibique in Academia docuit evangelique præconem egit.

Hic enim dicto a 1524. adveniens, Rectore IOHAN. OLDENDORPIO, celebri isto multumque Lutheranae religioni favente Jcto, in album academicum inscriptus, intima fruebatur amicitia tam ipsius OLDENDORPII, quam etiam HERMANNI BONNI, post Superintendentis Lubecensis, nec non GEORGII NORMANNI, tunc temporis hic commorantium & curam propogandæ religionis agentium; (h) quorum etiam industria, summo numine annuente, opus reformationis hic locorum admodum promovebatur. v. Dn. Gen. Superint. de BALTHASARS 2. Saml. zur Pom. Kirchenhist. gehöriger Sachen p. 334. Dn. IOA. ANDR. HELLVIGII, Profess. & R. Consist quondam Directoris meritissimi, orat. de Meritis Jure consultorum Pomeran.

(g) Hi duo postremi filium Ducis BOGISLAI X. BARNIMUM X. studiorum causa Wittenbergam missum, comitati fuerant, ubi non tantum b. LUTHERUM verbum Dei pure predicantem audiverant, sed & Disputationi Lipsiensi cum ECCIO, de Purgatorio, indulgentiis & de primatu Pontificis institutæ, testes interfuerunt, ut ideo dogmata veræ religionis jam imbibissent.

(h) Intimam horum virorum amicitiam CRAMER c. 1. L. III. C. 20. p. 63. sequentibus verbis extollit: Unter diesen Männern, SVAVENIUM, BONNUM, EPINUM, GERSONEM, war grosse brüderliche Freundschaft und gutes Vertrauen; also, daß sie sich auch oft mit einander besuchten; entweder, daß sie von Greifswald gen Sund, oder die vom Sund gen Greifswald kamen, sich miteinander zu besprechen; wie das unter gelehrten Leuthen und Glaubensgenossen zu geben pfeget. Hæc verba quoque adducit STARCKIUS im Leben der Lübschen Supæint. besonders des HERM. BONNI, 1710. 8. pag. 100.

van. in restitutum verum in Pomarania Evangelium; anno Jubilæi Lutheri secundo 1730. recitata, p. 12. Cum quibus confer, si placet, ea, quæ de primis Reformationis initiis, hic Gryphiswaldiæ susceptis, differui in Progr. invitat. ad Disp. inaug. Du. AUG. BALTHASARIS, sub vitâ IOH. OLDENDORPII p. 7. (1)

Quantum etiam pro temporis istius conditione fieri potuit, Academiae inservit, ut, notante IOH. GERSHOVIO in *marginè Annal. acad. f. 142. sqq.* una cum AEPINO & HERM. BONNO hoc duodecentio eandem sustentaverit, v. *all. Program. meum p. 33. in not.* Sed non diu hic substitit SVAVENIUS; mox enim tantam sibi conciliaverat nominis famam, ut a Rege Daniæ FRIDERICO I. eod. adhuc anno 1524. (non vero 1534. quem FREHERUS mox citando loco prodit, cum Rex FRIDERICUS jam a 1533. e vivis fuerit sublatus) magno ære conductus, filii sui IOHANNIS, ex SOPHIA Ducis Pomer. BOGISLAI X. filia nati, informationi fuerit præfectus; una itaque cum HERM. BONNO, intimo amico, HAFENIAM transjecit. v. STARCKII *Leben der Su-perint. in Lübeck* edit. 1724. in 4. p. 21. pr.

Post obitum Patris CHRISTIANO. III. ad imperium evecto, hic non minus opera SVAVENII salutariter utebatur, in primis a. 1537. in sollicitando venerandum IOH. BUGENHAGIUM ad imponendum sibi ac Reginae diadema in actu coronationis solenni pompa instituendo. Ao. 1538. ad Regem Gallia, Regis sui & Principum Protestantium nomine, ad ineundam conventionem de fœdere pro mutua defensione & ut concilium, a Papa indictum, non nisi utriusque partis consensu admitteretur, fuit missus. v. SECKENDORFF. *c. l. L. III. Sect. 17. §. 65. p. 177. sqq.*

Anno 1543. eundem Professionem publicam in Academia Haffnienfi sustinuisse & eod. ao. Rectoratum Academiae gessisse, annoque sequ.

(1) Mirum equidem cuidam videri posset, me hunc SVAVENIUM & sequentem NORMANNUM, Evangelii prædicatores inter Jctos referre, cum potius, locum inter Theologos sibi vindicare posse, videantur; Verum, istud dubium jam removet Excell. Du. HELWIGIUS in *al. Orat. p. 12. Siquidem cupiditas, inquiens, veræ doctrinæ evangelicæ & odium Pontificiæ veritatis & tyrannidis efficiebat, ut etiam prudentiæ civilis juriūque periti de vera fide auditores instruerent. Id quod multis exemplis, ex historia patria desumptis, comprobatur.*

sequi auctoritate regia Mag. REIMPERTUM GILSHEMIUM, Iuris Professore, in Doctorem publice rennnciasse, literarum produnt documenta.

Tandem eundem Decanum Ræskildensem & Consiliarium regium evasisse, quem Rex in rebus maximi momenti in consilium traxerit, refert FREHERUS in *Theatro Virorum eruditorum* P. II. Sect. IV. quæ sistit *Juris Doctores ac Professores & Consiliarios*, p. 827. Conf. HELVIGIUM nostrum *all. or. t. p. 13.*

Legationes, quæ ex utilitate Regni erant suscipiendæ, in Angliam, Galliam & Germaniam, per SVAVENIUM nostrum dirigebantur ac instruebantur; quin ipse in causis maxime arduis ad Imperatorem Germaniæ exterosque Principes legati munere sæpe functus est; In regiæ quoque benevolentia signum Rex eidem arcem *Giordsleviensem* jure hereditario possidendam tradidit.

Quo in dignitatis ac auctoritatis fastigio de Rege suo Regnoque Daniæ optimæ meritis a. 1547. vitam laudabiliter transactam finivit. (k)

In *Matricula veteri Universitatis Haffniensis* prædicatur *vir generosus & eruditus*: & prolixè merita ejus extulit LAURENT. MÖLLERUS, Stolpens. Pomer. in *Literis ad Senatum Civitatis Stolpensis* a. 1560. *transmissis*; quæ deprehenduntur in *der Pom. Bibl.* 4. B. p. 140. ubi testatur, eundem, materno sibi sanguine junctum, a doctis in scriptis publicis *Phænicem & decus Regis Daniæ* appellatum fuisse.

Sparsum quidem, ut ex adductis a me auctoribus apparet, apud eruditos hujus viri celeberrimi fit mentio; at enim vero, qui plene dataque opera vitam ejus descriperit, inveni neminem, ut ideo ejusdem descriptionem desideret MÖLLERUS in *Novis literariis mar. Balthici de 1698.* p. 465. Conf. interim quæ succincte de eo ex VINDINGI *Academia Haffniensi* infra alleganda exhibet IÖCHERIN *Lex. erud. h. v.* Fratrem

(k) Non itaque A. 1551. vitam clausit, prout FREHERUS c. 1. tradit. Asserto meo fidem conciliat CHYTRÆUS in *Chron. Sax. L. XVII. infra.* p. 514. ita referens:

*Multos autem præstantes viros & literis ac dignitate claros, hic annus 1547. Germania eripuit - - - In Dania Petrum Sva-
venium, veterem ac fidum Lutheri amicum, & propter prudentiam,
fidem, integritatem & in omni officio diligentiam inclyto Regi
Christiano charum.*

Ex quo eadè verba repetit CRAMERUS c. 1. L. III. C. 40. p. 115. *infra.*

❦ ❦ ❦

F1

Fratrem habuit I. IOHANNEM, Doct. & Ecclesiæ Cammin. Vice Dominum.

2. BARTHOLOMAEUM, magnum illud Pomeraniæ nostræ fidus, qui Principum Pomer. Cancellarius in Episcopalem, ducali haud ab-
similem, evectus fuit dignitatem.

3. PETRUM, Consulem Stolpensem, qui Patris, ibidem hoc mu-
nere olim fungentis, vestigia legit. v. MÖLLERI *Literas all. in der*
P. B. c. 1. p. 141. pr.

4. Soror ejus nominatur URSULA in *Personaliis* DIETERICI VON
BANDEMER.

IUDICIA eruditorum & encomia, quibus ab omnibus, in quo-
rum pervenerit notitiam, maclatus fuit, plura cumulari possent. Pro-
voco ad celeberrimum CAMERARIUM, qui in scripto de vita EOBALDI,
supra citato, Norimb. 1553. in 8 edito, eundem juvenem summis
effert laudibus, ita de eo scribens:

*Lipsia advenit PETRUS MOSELLANUS & secum adduxit adolescen-
tem, tum suavissimis moribus & literarum eruditione eximia
præditum, PET. SVÄVENIUM, — — qui est adolescens ge-
nere nobili & quem natura sua ad magnificos conatus duc-
ret, difficile & arduum virtutis iter ingressus ad dignitatem
& opulentiam maximam pervenit.*

SCRIPTA

Ejus, dubio procul, plura extabant, quorum tamen pauca ad nostram
pervenere notitiam. In lite, quæ ipsi cum IOHANNES CELLARIO, Lips.
1519. intercessit, sequentia lucem adspexere publicam:

1. APOLOGIA pro defensione Præceptoris sui, PETRI MOSELLANI,
d. n. Aug. 1519. latine concepta, qua injuriam, Præceptoris suo illa-
tam, abstergere conatur; cum literis adversario scriptis, quem in certa-
men literarium provocat; qui mox præsto erat eidemque opponebat
responsionem ironicam, die 23. Aug. conceptam.

2. EJUSD. Epistola apologetica; qua defensionem causæ semel
susceptæ, ptosequitur & certas locutiones latinas, quibus CELLARIUS
usus fuerat, acetosis verbis perstringit. Quam quidem CELLARIUS
Responsione seria castigabat; quæ, quantum constat, altercationi finem im-
posuit.

* * *

posuit. Tenor hujus controversiæ, nec non singulorum scriptorum contenta, strictim recensentur in SCHLEGELS *Lebensbeschreibungen der Superintenden ten zu Dresden p. 35. usque 40.* nec non in den fortgesetzten Samlungen alter und neuer Theol. Sachen p. 358.

Præterea notandum, quod FRIDERICUS I. Rex Daniæ, Patruus CHRISTIANI II. ediderit

3. *Literas binas ad Imperatorem Rom. Electores & Principes, quibus belli, adversus cognatum suscepti, causas isdem exponit.* Ad quas literas respondit CORN. DUPLICIUS SCEPTERUS, R. CHRISTIERNI Secretarius, in *Apologetico pro jure ac defensione Principis sui CHRISTIERNI, Dan. Regis, in Belgium profugi.* Enervavit tamen & hanc resolutionem

4. Rex FRIDER. in *Responsione ad Patruum a. 1525.* 4. Quæ scripta dubio procul nostro SVAVENIO, FRIDERICI I. Confibario, tribuenda sunt, juxta HERALD. HUITFELDUM, Cancellar. Daniæ, in *Hist. & rebus gestis Regum Danor.* & ERASM. VINDIGIUM, alias genuino nomine gentilitio COLDINGIUM dictum, Profess. hist. & græcæ linguæ Hassniensem, post Iudicii aulici & Status R. Dan. Consiliar. in *Academia Hassniensi, in Regibus Rectoribus, & Profess. representata.* vid. NIC. PET. SILBERN *Biblioth. Histor. Dano Norweg. p. 176.* ANDR. SCHRÖDERI *Not. in CHYTRAEI Histor. Tracit. p. 151.*

M. GEORGIUS NORMANNUS. (1)

Nobilis Rugianus & hereditarius in Dubniz, qui tempore collapsæ Academiæ Gryphicæ adhuc a. 1534. ibidem cum HERMANNO BONNO, deinde Superint. Lubec. nec non IOH. HAGEMEISTERO, Bardenfi, tunc temporis hic Pbilos. Prof. docuit; ut ex documento *Transact. inter Academiam & Senatum urbanum de h. a. constat.* v. *Progr. meum ad Disp.*

(1) ELZOVIVS im Pomm. adelichen Stammbaum sub Familia hujus gentis ex hoc GEORGIO NORMANNO duplicem sibi fingit personam, unam, quæ Gryphisw. ut Professor floruit, & aliam, quæ summos honorum apices in Svecia ascendit; Ast unam eandemque hunc esse personam ex instituta hujus GEORGII vitæ relatione, nec non jam adducto Testimonio SASTROVH, discipuli ejus & testis omni exceptione majoris, ad oculum patet.

Disp. inaug. Dn. AUG. BALTHASARIS p. 31. Quemadmodum etiam BARTHOL. SASTROVIUS, Consul Sund. in *Chronico suo Pomeraniae MSS.* P. II. L. II. Cap. XI. in fin. testatur, se Gryphæ doctrina ac institutione hujus NORMANNI, postea supremos in Svecia honores obtinentis, usum fuisse. (m)

Haud multum post abiit Wittebergam, ubi patrocínio ac favore b. LUTHERI, nec non PHIL. MELANCHTONIS, gavisus est. Rex Sveciæ GUSTAVUS I. strenuus Lutheranae religionis in Svecia defensor ac potestor, a. 1538. sibi a LUTHERO expetebat informatorem filii sui ERICI; LUTHERUS una cum MELANCHTONE NORMANNUM nostrum huic negotio apprimè aptum judicans, eundem optimis encomiis inactatum enixe commendabat. (n)

Qua commendatione stipatus NORMANNUS A. 1539. una cum MICHAELE AGRICOLA, (qui deinde Episcopus Aboæ factus & Anno 1557. defunctus, cujus posteris, nobilitate donatis, nomen LEJONMARKEN assumsere,) in Sveviam bonis avibus migrabat, ibique adveniēns tanta cum dexteritate tantoque omnium applausu officium, cui destinatus, subibat, ut Rex GUSTAVUS gloriosiss. mem. ad majora eundem natum esse judicans, ejus ope, tam in arduo Reformationis suscipiendæ, quam aliis negotiis politicis, non sine ingenti fructu uteretur. Committebatur itaque ipsi mox an. 1539. generalis inspectio,

* * 3

five

(m) Verba ejus ita sese habent: SIMON PLATE war Kayserlicher Drabant, kam auch öfters zu uns (wie die Herzogl. Gesandte in der Suite des Kayser auf dem Reichstage zu Augspurg 1547. sich aufhielten) des es unsers gnädigen Herrn Lehnmann und Landsmann nicht allein, sondern auch der Räte eins Theils Weim; So waren er und ich auch sehr alte Bekannte; Denn wir sub disciplina GEORGII NORMANNIS (so nach beyrn Könige in Schweden zu grossen Dingen kam) zu Greifswalde studirten, so viel wir konten und uns im Sinn war.

(n) Testantur hac de re *Literæ b. LUTHERI ad Regem datæ d. Sabbathi post quasimodogeniti*, qui tum erat d. 19. Aprilis; seu, ut Vir incomparabilis eruditionis, Dn. DALIN in *Historia Sveciæ* P. III. p. 323. editionis Sveciæ prodit, d. 12. May. nisi hæc ab illis sint diversa. Extant istæ *Literæ LUTHERI in THOMA CRENII, f. CRUSII Animadversionibus histor. & philolog. P. VIII. p. 144. ex quibus easdem inseruit Dn. WALCHIUS Collectioni operum Lutheri Hallensi Tom. XXI. p. 1290.*

five Superintendentura in universum ordinem & statum ecclesiasticum totius Regni; ita, ut ipsi Episcopi, ad unum omnes, ejus supremæ inspectioni ac curæ traderentur. Adjungebatur ipsi consiliarius Religionis, quibus Titulus *Conservatorum Religionis* tribuebatur; cujus ope sedulo in omnibus Diocesibus visitabat & abusus, tam in doctrinalibus, quam ceremonialibus, seu Oeconomia Ecclesiastica, occurrentes, tollebat atque extirpabat. Concessa quoque ipsi erat potestas consensu Regis Pastores instituendi atque exauctorandi, prout ipsi hoc utile ac salutare visum fuerit. *Diploma instructionis* hujus emanabat d. 8. Dec. 1539. Initium explendi commissi a 1540. adjuvante Episcopo HENRICO de WESTERÅS faciebat in purgandis Ceremoniis Monasterii Wadstenensis. Finitis Comitibus Lödeseensibus ut Superintendens, una cum suo Consiliario religionis, novam accipiebat *instructionem* sub d. 9. Apr. 1540. inchoato operi Reformationis acriter insistendi; tum etiam Collegiis Regininis singularum Provinciarum in mandatis dabatur, eidem ubique auxiliatricem in casibus, eadem indigentibus, præbere manum.

Anno 1541. sex Senatoribus Regni una cum nostro Normanno committebatur cum Legatis Regis Daniæ in finibus Regni conveniendi & lites, inter utrumque Regem existentes, antequam conventus ipsorum Principum institueretur, componendi; Ipsum instrumentum Compositionis, s. Pacis Bromfobroensis, cum reliquis etiam a nostro NORMANNO, ut Generali Superintendente, subscriptum cernimus; sicut & particularem compositionem Ronnebitzensem cum R. Daniæ procurabat. Eodem quoque anno ad Regem Galliæ FRANCISCUM, confirmandi foederis ergo, mittebatur. V. CHYTREI Saxon. ad h. a. p. 396. pr.

Anno 1542. iterum cum aliis tribus sibi adjunctis sociis ad R. Galliæ, cujus negotii commissi *instructio* datum 25 Jan. præ se fert, eodemque adhuc anno d. 24 Dec. ad ERASMUM, Episcopum Cammin. nec non Duces Pomer. cum Princeps PHILIPPUS Regi GUSTAVO de rebus Germaniæ, ipsius interesse respicientibus, notitiam dederit; Immo, etiam ad Marggravios Brandenburgenses aliosque Germaniæ Principes, negotium conducendi militem extraneum, id, quod OTTONI de GLASENAPP in commissis datum erat, sublevandi & adjuvandi causa mittebatur. In transitu Hassniæ expediebat negotium, ipsi cum

CHRISTO-

CHRISTOPHORO ANDREA, artium liber. Mag. equite aurato & Regis Sveciæ Senatore, (de cujus fatis v. laudatum Dn. DALIN c. 1. p. 366.) commissum expediebat. (o)

Usque ad an. 1547. præter reliquas gravissimas functiones, quibus onustus erat, informationi Principis simul incubuit; ex quo tempore ipsi in hoc officium successit inclytus ille DIONYS. BEURERUS, noster autem NORMANNUS ad summum dignitatis fastigium, in Regni nempe Senatorem, fuit evectus.

Anno 1548. sub caractere Legati regii in Germania commorabatur; d. 1 Febr. Rex Sveciæ eundem e Marpurgo evocabat & d. 26 Mart. & 12 Apr. novas NORMANNUS accipiebat Instructiones, Regis sui associationem foederi Spirensi respicientes.

Anno 1550. ut Legatus primi ordinis Bruxellam se conferebat; Imperatorem CAROLUM V. ejusque filium PHILIPPUM salutandi causa. Mox post reditum ipsi denno Spiram adire, & in transitu negotia gravissima cum Ducibus Pomeraniæ aliique Principibus Germaniæ conferre, a Rege suo committebatur.

Anno 1551. iterum sub caractere Ambassiatoris ad Imp. CAROLUM V. Augspurgum delegabatur & Regis GUSTAVI associationem dicto foederi Spirensi, nec non ut ab Imperatore pro Rege Sveciæ agnosceretur, efficiebat, cum Imperator eundem hactenus vivente socero suo CHRISTIERNO II. saltem pro Vice Rege agnovisset.

Ao. 1552. seqq. procurabat assensum Cleri in nuptias R. GUSTAVI cum CATHARINA, defunctæ conjugis MARGARETHÆ sororis filia. In publico enim Clericorum conventu, Vadstemi d. 25 Julii habito, ubi in Monasterio Virginum cepta est tractatio, præsidentibus Ducibus

(o) Anno 1543. d. 2. Dec. comes olim itineris MICHAEL AGRICOLA, Episc. Aboensis, cujus supra mentio facta, literas ad nostrum dabat, quas inscripsit:

Viro, singulari eruditione, pietate ac generis nobilitate præclaro, Dn. Magistro NORMANNO, Superintendenti vigilantissimo suoque amico atque fratri in Christo observantissimo.

quibus submissis admodum vesbis ejusdem operam in procuranda versione Novi Testamenti Finnonici, ejusque publicatione in instantibus Comitibus Arosiæ anxie commendat. Literæ istæ impressæ extant in OLAVII CELSI, Profess. Histor. Upsal. Disp. cui Tit. *Monumenta politico ecclesiastica, ex Archivo Palmskiöldiano nunc primum in lucem edita. Continuât. XI. Ups. 1752.*

cibus, Dn. ERICO & Dn. JOHANNE simul, & bona parte Senatus Regni, causam hanc Regiæ Majest. agere cepit, & habita declamatione bene longa, id efficere conatus fuit, quo videretur, non esse contra S. Script. contractum istum matrimonii, quem Regia Majestas inire animo conceperat. (p)

SCRIPTA

Præter literas jam adductas hujus viri celeberrimi offendi nulla, interim tamen inter Mscta Palmschioldiana deprehenditur carmen latinum in G. NORMANNUM a CONF. PEUTINGERO conceptum.

Habes hic, VIR PRÆNOBILISSIME, bigam Viro-
rum, omnis ætatis clarissimorum, quorum vitam fataque tan-
quam speculum intueri & in tui usum convertere potes.
Per varios casus per tot discrimina rerum ad illud, quod adscen-
derunt, gloriæ culmen pervenere. Agnosce ex horum vitæ
scena quam verum sit, quod DAVIDES *Pf. IV. 4.* fatur: *Der
Herr führet die Seinen wunderbarlich.* Nomen & omen hoc in
te ipso comprobant, & quæ te fata manent, a summo iati mo-
deratore dependet. Si in eodem virtutis tramite incedere per-
gis, eadem non nisi benigna, grata acceptaque expectare
poteris. Quæ ut tibi contingant, ex intimo corde apprecor. Vale
faveque.

Dabam Gryphisw. MDCCLXII.

d. 14. Aprilis.

(p) Acta hujus matrimonii, quibus etiam Literæ NORMANNI aliaque
ejus scripta de hoc negotio inserta sunt, edidit LAURENTIUS, Uplal.
nec non OLAV. CELSIUS *cit. l. Cont. VI.*

33. Matthesar, pragr. vna Luga van Rwaſſi quæ Crisli.
34. Matthesar, pragr. vna Luga van Cuiſſaſt. Crisli.
35. Treiber, de excuſſione ſineſtrarum, nan Lugaſſa Cuiſſaſſiſſa.
36. Treiber, de clauſula codicillari.
37. Treſenreuter, de hiſ qui heredes inſtitui prohibentur.
38. Trues, de ſuperſtitioſis conditoribus et propagatori-
bus.
39. Trues, logomactia in juris naturae doctrina.
40. Trues, de decore gentium circa belli initia.
41. Trues, de auctoritate et fide gentium et republ.
Hann. Credit ſua Willhar und Rautae.
42. Tribbechorius de commerciis.
43. — — — — —
44. Trier, de jure ſt apulae ciuitatis Francofurtanae ad Viadrum.
45. Trier, de officio Ordinarii in academiis.
46. Troppanneger, de poteſtate electorum et principum im-
perii circa jus nobilitatis ſubilitis ſuis conferendis.
47. Troppanneger, de dote non promiſſa praeſtanda.
48. Troppanneger, de momento temporis.
49. Melis, an fidei commiſſarius ſuorum rerum ſibi com-
miſſariarum dominus ſit, propterea que non ex venditi-
one aut permutatione rei ſidei commiſſo ſubjectae ac-
quiſitam licet fuerit, a poſſeſſore inter media gravata, poſt-
modum alienata nihilominus tanquam rem ſidei com-
miſſo ſubjectam, a tertio poſſeſſore iudiciale poſſit.

50. Helis, de ^{jura} separatione in concursa Creditorum et utrum
huc jus in Saxonia superiori etiam post quinquennium locum
habeat.
51. Helis, quousque parentibus licitum sit liberis suis hereditatem de-
trahere et quid ad voluntatem parentum maxima nuncupati-
one probanda requiratur?
52. Helis, si quis nomen ipsum sub condit. evocationis acceptet, an
et qualem actionem habeat acceptans, adnegas eundem periculo exponen-
te: etc.
53. Helis, in quantum et quibus modis uxor pro marito valide se obliga-
re queat? et quid hac in re cum primis in Saxonia superiori sit
jura?
54. Helis, quousque superstes conjux, altera parte defuncta, in hono-
rum resurrectione defendi, capere ipsi competere queat?
55. Helis, an foris cum tertio contrahentis beneficio divisionis
gaudent?
56. Hoffmann. de origine, progressu et natura jurisprudentiae
criminalis: germanicae.
57. Hoffmann, de revocatione testamentorum ex juris germanici
principiis explicata.
58. Hoffmann de coemeteriis ex urbibus tollendis, non Wdau, Gyls, Gyls
des Götter, Kaden, nül dau Hütten.
59. Hoffmann. de communicationis bonorum conjugum non nati-
re atque principiis.
60. Hoffmann, de jure separandi aliorum a fūdo
61. Hoffmann, de donationibus propter nuptias.
62. Hoffmann, de jure consuetudinis.
63. Hoffmann, de die ac nocte nuptiali, non dum Gyls, Gyls
nül dau Hütten.

TIONIBUS PROPTER NUPTIAS.

35

rente lib. 6. de bell. Gall. c. 19. proditum:
 ntas pecunias ab uxoribus dotis nomine acce-
 nis bonis, æstimatione facta, cum dotibus com-
 omnis pecuniæ ratio conjunctim habetur, fru-
 ter eorum vita superarit, ad eum pars utrius-
 superiorum temporum pervenit. Si hæc testi-
 ta sunt, si nimium exigimus ab ætate, qua
 enta aut latebant, aut negligebantur, mi-
 quod non vel ex sola nativa & domestica
 um jurium, quæ in nuptiis observantur,
 nt, morum illorum rationes non ex san-
 um, sed patriis consuetudinibus esse pe-
 ebant tot germanica nomina & verba, quæ
 niam pervenisse, aliquem somniare pos-
 debatur. Huc referenda MORGEN-
 ALITIUM, DONARIUM, GE-
 eit aliaque quæ vel ex ipso sono originis
 facile deprehendi potuissent, nisi illo tem-
 i artificio fuisset habitum, Germanorum
 tiæ romanæ inferre & in ea primam ge-
 aciem perdere. Hæc in præsentī mare-
 nstrari possent, si liberum esset ad specia-
 & in diversam DOTIS GERMANI-
 LONUMQUE CONJUGALIIUM
 irere. Id vero nostrum jam non pati-
 rspicientibus, quam vastus & difficilis hic
 nem paucis & angustis dissertationis aca-
 bsolvere, non permittitur. Placuit in alla
 is acquiescere, & de eo tantum, quod
 identia DONATIONEM PRO-
 TIAS appellare solet, paucis dixisse.

F I N I S.

CON.

